

สรุปเข้ม

สำหรับทบทวนและเตรียมตัวสอบแบบเร่งรัด

สังคมศึกษา ป.6

- ◆ สรุปเนื้อหาที่สำคัญแต่ละบท
- ◆ ข้อสอบประจำบท
- ◆ พร้อมเฉลย

ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์

สรุปเข้ม สังคมศึกษา ป.6

เขียนโดย ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์

ISBN (E-book) 2026-0120-0018-8

จำหน่ายอีบุ๊ก กุมภาพันธ์ 2569

ราคา 39 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

เนื้อหา รูปเล่ม และภาพประกอบในหนังสือเล่มนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์
ห้ามคัดลอก ยกเว้นได้รับอนุญาต

บรรณาธิการ กวียา เนาวประทีป

ปก/รูปเล่ม ฝ่ายศิลปกรรม สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์

จัดทำโดย

พจก. สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์

เลขที่ 45 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 40 ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ : 0-2433-7755-7 โทรสาร : 0-2433-7703

จัดจำหน่ายในรูปแบบสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์โดย

บริษัท เกรท มีเดีย เอเจนซี จำกัด

85 ซอยบรมราชชนนี 75 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทร. 0-2433-7755-7, 086-330-6425

คำนำ

สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์ได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนในระดับชั้นนี้ควรจะมีหนังสือ **สรุปเข้ม สังคมศึกษา** ไว้เพื่อจะได้ใช้เป็นคู่มือในการอ่านทบทวนความรู้ในการเตรียมตัวก่อนสอบ ไม่ว่าจะเป็นการสอบระหว่างภาคเรียน หรือการสอบปลายภาคเรียน เพื่อเลื่อนระดับชั้นก็ตาม ทั้งนี้เพื่อนักเรียนจะได้เกิดความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น และทำข้อสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหนังสือเล่มนี้ได้ทำการสรุปเนื้อหาในแต่ละบทไว้อย่างครบถ้วน มีข้อสอบท้ายบทให้นักเรียนได้ฝึกทำเพื่อเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจของตนเองในเวลาอันจำกัด รวมทั้งยังมีเฉลยไว้ให้ตรวจสอบความถูกต้องได้ด้วยตนเองตอนท้ายเล่มอีกด้วย

สำนักพิมพ์ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะอำนวยประโยชน์ให้แก่นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดีอีกเล่มหนึ่ง

ฝ่ายวิชาการ
สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์

สารบัญ

บทที่ 1 ศาสนา	5
บทที่ 2 หน้าที่พลเมือง	22
บทที่ 3 เศรษฐศาสตร์	32
บทที่ 4 ประวัติศาสตร์	39
บทที่ 5 ภูมิศาสตร์	51
บทที่ 6 อาเซียน	59
บทที่ 7 ประเทศสมาชิกอาเซียน	66
เฉลยข้อสอบ	78

สาระสำคัญ

1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
2. สรุปพุทธประวัติ
3. พุทธสาวก
4. ชาดก
5. ศาสนิกชนตัวอย่าง
6. พระรัตนตรัย
7. ไตรสิกขา
8. โอวาท 3
9. พุทธศาสนสุภาษิต
10. การบริหารจัดการและเจริญปัญญา
11. หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่างๆ
12. ศาสนพิธีของศาสนาต่างๆ
13. หน้าที่ชาวพุทธ
14. มรรยาทชาวพุทธ
15. ศาสนพิธี
16. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
17. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือได้
2. สามารถสรุปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเขยสถาน หรือประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้
3. สามารถวิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้
4. สามารถอธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขปได้
5. สามารถอธิบายลักษณะสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่นๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี
6. สามารถอธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีความสัมพันธ์กับชาติไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเหตุผลดังนี้

1. พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

1.1 ด้านประเพณี เช่น การอุปสมบท การตักบาตรเทโว การแห่เทียนพรรษา

1.2 ด้านวัฒนธรรม เช่น การไหว้ การกราบ เป็นการแสดงความเคารพต่อกัน

1.3 ด้านวิถีชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตายคนไทยมีวิถีชีวิตผูกพันกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

2. พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา เช่น การแสดงความเคารพด้วยการกราบ การไหว้

3. พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ

วัดเป็นศูนย์กลางสำหรับเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังมีหลักธรรมที่ใช้เป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

4. พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการพัฒนาคนในชาติให้มีคุณธรรม เกิดความรักและความสามัคคีกัน คนไทยได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

2. สรุปพุทธประวัติ

1. ปลงอายุสังขาร

ปลงอายุสังขาร หมายถึง การตัดสินใจพระทัยจะปรินิพพานในพรรษาสุดท้ายคือพรรษาที่ 45 พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่ปาวาลเจดีย์ เขตกรุงเวสาลี แคว้น

รัชสี พระพุทธเจ้าตรัสสั่งให้พระอานนท์ป้อนาสนะแล้วประทับนั่ง ระหว่างนี้พระองค์จึงตัดสินพระทัยว่า “นับแต่บัดนี้ต่อไปอีก 3 เดือน เราจะปรินิพพาน”

การปลงพระชนมายุสังขารของพระพุทธเจ้าในวันนี้ได้ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 หมายความว่า ทรงกำหนดเวลาอันแน่นอนที่พระองค์จะปรินิพพานในอีก 3 เดือนข้างหน้า

2. ปัจฉิมสาวก

สุภัททปริพาชกได้ไปพบพระอานนท์เพื่อขอเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระอานนท์ได้ทักทายอยู่ 2-3 ครั้ง เมื่อพระพุทธเจ้าทรงสดับ จึงตรัสแก่พระอานนท์ให้สุภัททปริพาชกเข้าเฝ้าแล้วทรงแสดงธรรมให้ฟัง เมื่อสุภัททปริพาชกได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าจนเกิดความเลื่อมใสจึงทูลขออุปสมบท ได้เป็นปัจฉิมสาวก คือ สาวกองค์สุดท้ายที่ได้รับการอุปสมบทจากพระพุทธเจ้า และบำเพ็ญสมณธรรมจนได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

3. ปรีณิพพาน

ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธเจ้าตรัสเรียกพระภิกษุทั้งหลายมาประทานโอวาทเป็นปัจฉิมโอวาทว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่าสังขารทั้งหลายมีความเสื่อม ความสิ้นไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงบำเพ็ญประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นให้บริบูรณ์โดยความไม่ประมาทเถิด”

จากนั้นพระพุทธองค์ได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ สาละวันทยาน เมืองกุสินารา เมื่อวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ในขณะที่พระชนมายุ 80 พรรษา ก่อนพุทธศักราช 1 ปี

4. การถวายพระเพลิง

เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพาน เหล่าพุทธบริษัททั้งหลายที่ได้ทราบข่าวต่างก็ถือดอกไม้ ของหอมนานาชนิด พากันมาบูชาพระพุทธสรีระอยู่ตลอดเวลา 7 วัน มัลลกะชัตรีย์ และพระเถระผู้ใหญ่ ได้แก่ พระอนุรุทธะ พระอานนท์ และพระมหา-กัสสปะเถระ ได้ร่วมมือกันจัดพิธีถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระในวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 (วันอัฐมีบูชา) มีการทำบุญและเวียนเทียนเหมือนกับวันสำคัญอื่นทางพระพุทธศาสนา

การแจกพระบรมสารีริกธาตุ

เจ้าผู้ครองนครทั้งหลายได้ส่งทูตานุทูตมาขอส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อนำไปประดิษฐาน ณ เมืองของตน เมื่อได้ส่วนแบ่งแล้ว จึงนำพระบรมสารีริกธาตุไปบรรจุสถูปเพื่อบูชา เจ้าผู้ครองนครต่างๆ ประกอบด้วย

1. พระเจ้าอชาตศัตรู แห่งกรุงราชคฤห์
2. พระเจ้าลิจนวี แห่งกรุงเวสาลี
3. ศากยกันษัตริย์ แห่งกรุงกบิลพัสดุ์
4. โกลิยกษัตริย์ แห่งกรุงรามคาม
5. ฐลิกษัตริย์ แห่งกรุงอัลลภิปะ
6. มัลลกษัตริย์ แห่งกรุงปาวา
7. มัลลกษัตริย์ แห่งกรุงกุสินารา

สังเขพนียสถาน 4

สังเขพนียสถาน 4 หมายถึง สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติของพระพุทธเจ้ามี 4 แห่ง ได้แก่

1. **สถานที่ประสูติ** พระพุทธเจ้าประสูติในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 อยู่ระหว่างเมืองกบิลพัสดุ์และชานเมืองเทวทหะ ปัจจุบัน คือ ลุมพินีวัน อยู่ในประเทศเนปาล

2. **สถานที่ตรัสรู้** พระพุทธเจ้าตรัสรู้ในวัยเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ก่อนพุทธศักราช 45 ปี ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ ปัจจุบันเรียกว่า “พุทธคยา” ตั้งอยู่ที่รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย

3. **สถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนา** พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ที่สารนาถ ใกล้เมืองพาราณสี

4. **สถานที่ปรินิพพาน** พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ที่สาละวันทยาน เมืองกุสินารา

3. พุทธสาวก

พระราชา

พระราชเกิดในตระกูลพราหมณ์ในกรุงราชคฤห์ เมืองหลวงของแคว้นมคธ ท่านมีฐานะพอสมควร เมื่อราชพราหมณ์แก่ชรา บุตรและภรรยาไม่เลี้ยงดู ท่านจึงไปอาศัยในวัดเวฬุวันวิหาร รัชใช้พระ ราชพราหมณ์มีความประสงค์อยากจะเป็นพระ แต่ไม่มีใครบวชให้ เมื่อไม่ได้บวชสมประสงค์จึงมีร่างกายซูบผอม

เมื่อพระพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็นราชพราหมณ์แล้วจึงตรัสถาม เมื่อทราบความแล้วจึงตรัสถามว่า “ใครระลึกถึงอุปการคุณของพราหมณ์ผู้นี้ได้บ้าง” พระสารีบุตรกราบทูลว่า “ข้าพเจ้าระลึกได้ว่าพราหมณ์ผู้นี้เคยถวายข้าวสุก 1 ทักพีในเช้าวันหนึ่ง เมื่อข้าพเจ้าเข้าไปบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์” พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญพระสารีบุตรว่าเป็นยอดผู้มีความกตัญญู จึงอนุญาตให้พระสารีบุตรเป็นอุปัชฌาย์บวชให้ราชพราหมณ์ เมื่อบวชแล้วพระราชได้ศึกษาตามหลักไตรสิกขากับพระสารีบุตรและได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ทรงสอนให้พระราชพอใจในชั้น 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ โดยพิจารณาให้เห็นว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงของเรา เมื่อละความพอใจในชั้น 5 ได้ ก็จะหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

พระราชน้อมรับพระพุทธโอวาทนั้นมาคิด และในที่สุดท่านก็บรรลุเป็นพระอรหันต์ พระสารีบุตรพามาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า “พระที่อยู่ไปปกครองของท่านนี้เป็นอย่างไร” พระสารีบุตรกราบทูลว่า “พระราชเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย”

4. ชาตก

ที่มิตินิโกสชาตก

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว พระเจ้าพรหมทัตมีกำลังพลที่เข้มแข็งมากจึงแผ่อำนาจไปยังแผ่นดินใกล้เคียง ทรงยกทัพไปตีแคว้นนิโกสซึ่งมีกำลังอ่อนแอกว่า เจ้า

ครองนครพระนามว่าที่ขีติจำเป็นต้องพาพระมเหสีที่มีครรภ์แก่ใกล้คลอดหนีออกจากพระราชวัง พระเจ้าที่ขีติจและพระมเหสีไปขอหลบซ่อนตัวอยู่กับนายช่างปั้นหม้อคนหนึ่ง พระมเหสีให้กำเนิดที่ฆาฏุมาร เมื่อเติบโตพอสมควรพระราชบิดาเกรงภัยจะมาถึงพระกุมารถ้ารู้ถึงพระเจ้าพรหมทัตจึงส่งกุมารไปเรียนศิลปวิทยาที่เมืองอื่น ช่างตัดผมของพระเจ้าที่ขีติจซึ่งสวามีภักดีต่อพระเจ้าพรหมทัตได้บอกที่หลบซ่อนของพระเจ้าที่ขีติจว่าอยู่ที่บ้านช่างปั้นหม้อ พระเจ้าพรหมทัตจึงส่งทหารไปคุมตัวพระเจ้าที่ขีติจและพระมเหสีโดยจับมัดเท้าประจานไปทั่วเมืองแล้วให้นำไปประหารชีวิตนอกเมือง เป็นเวลาเดียวกันกับที่ที่ฆาฏุมารเรียนสำเร็จและกลับมายังแคว้นโกศลพอดี ที่ฆาฏุมารทรงจำได้ว่าเป็นพระบิดาพระมารดาที่รู้สึกโกรธแค้นมาก พระเจ้าที่ขีติจทรงเห็นพระราชโอรสแฝงตัวอยู่ในกลุ่มคนที่มามุงดู จึงตรัสออกมาลอยๆ สอนไม่ให้จงเวรพระเจ้าพรหมทัต เมื่อทหารประหารชีวิตทั้งสองพระองค์แล้ว ที่ฆาฏุมารใช้ออบายมอมเหล่าทหารแล้วนำศพพระชนกพระชนนีไปเผา พระเจ้าพรหมทัตมองเห็นเหตุการณ์จากปราสาทก็ทรงทราบว่ายัยังมีญาติที่เป็นสายโลหิตใกล้ชิดของพระเจ้าที่ขีติจและภัยกำลังสืบคลานมาหาพระองค์ ที่ฆาฏุมารมีความมุ่งมั่นที่จะลอบปลงพระชนม์พระเจ้าพรหมทัตให้ตายตกไปตามพระชนกพระชนนี จึงแฝงตัวเข้าไปใกล้ชิดพระองค์ ที่ฆาฏุมารใช้ศิลปะการบังคับช้างและการขับร้องบรรเลงดนตรีที่โรงแซง เพื่อให้พระเจ้าพรหมทัตทรงได้ยิน พระเจ้าพรหมทัตทรงโปรดปรานที่ฆาฏุมารมาก ทรงแต่งตั้งให้เป็นทหารรักษาพระองค์และให้รับใช้ใกล้ชิด

อยู่มาวันหนึ่ง พระเจ้าพรหมทัตเสด็จออกล่าสัตว์ ที่ฆาฏุมารเป็นสารถีได้ขับรถม้าหนีจากเหล่าทหารไปยังปารกแห่งหนึ่ง ตอนบ่ายพระเจ้าพรหมทัตหลับที่ตกของที่ฆาฏุมาร เมื่อได้โอกาสที่ฆาฏุมารชักดาบจะฟันพระเจ้าพรหมทัตให้หายแค้น พระองค์ยกดาบถึง 3 ครั้ง แต่ทุกครั้งก็ได้ยินพระโอวาทของพระบิดาที่ตรัสสั่งสอนไว้ว่า เราย่อมไม่ระยับเพราะจงเวรแต่ระยับได้เพราะไม่จงเวร พระเจ้าพรหมทัตทรงฝันไปว่า โอรสของพระเจ้าที่ขีติจกำลังเงื้อมดาบจะฟัน พระองค์ทรงตกพระทัยตื่นที่ฆาฏุมารแสดงตัวว่าเป็นโอรสของพระเจ้าที่ขีติจ พระเจ้าพรหมทัตตกพระทัยกลัว